

Anmeldelser

Nordens kloge kragefugle

Sussie Pagh. 236 sider, talrige fotos, akvareller, tegninger og udbredelseskort, indb. Naturforlaget, 2020. ISBN 978-87-996013-2-5. Pris 299 kr. i Naturbutikken.

"De fleste mennesker har en forkærlighed for sjældne dyr og fugle, men vi må ikke glemme at glæde os over de arter, som er almindelige, let tilgængelige, og som kan give en masse oplevelser." Det er første sætning i introduktionen til Sussie Pagh's fine og smukke bog om kragefuglene og deres intelligens. Her bliver definitionen af intelligens afgørende, idet ønsket om ikke at ekskludere nogen (mennesker) har ført til 'opfindelsen' af mange forskellige slags intelligens, men det er og bliver kombinationsevne, det handler om. Eller som forfatteren skriver: "evnen til at kombinere erfaringer og overveje flere muligheder."

Det har længe været kendt, at kragefugle er temmelig intelligente, og at de har en fabelagtig hukommelse. Det er således ikke grebet ud af den tomme luft, når Odins to Ravne hed hhv. Hugin (tanke) og Munin (minde/hukommelse). Skovskader kan fx gemme flere tusinde agern (for jer, der er født efter ca. 1970 må jeg hellere oplyse, at det er egens nøddestore frø 😊) om efteråret og finde hovedparten af dem igen i løbet af vinteren og det efterfølgende forår. Forsøg med radiomærkede agern viste således, at Skovskaderne fandt mere end 60 % af de gemte agern.

Det overgik alligevel de flestes forventninger, at nyere undersøgelser har vist, at den Ny Caledoniske Krage har en intelligens, der er på højde med chimpanser og delfiner og langt overgår både hunde og heste. De Ny Caledoniske Krager kan fremstille værktøj, der er tilpasset forskellige formål, og 'håndværkertraditionerne' er forskellige på forskellige dele af øerne. Mest kendt er forsøget med 'Betty', der spontant bøjede et stykke ståltråd til en krog, som den kunne fiske en kurv med en godbid op af et rør med.

Senere er tilsvarende evner påvist hos andre kragefugle og papegøjer, herunder planlægning, samarbejde, selverkendelse og forståelse af andre individers behov og hensigter, som i visse henseender overgår evnerne hos børn helt op i teenage-årene, og man har fundet de centre i fuglenes hjerne, hvor det foregår. For at det ikke skal være løgn, har man kunnet vise, at fuglene flytter deres depoter, hvis de tror, at artsfæller har set, hvor de er, men at det kun er fugle, der selv stjæler, der flytter depoterne: Tyv tror hver mand stjæler!

Kragefuglenes sociale overnatningspladser behandles også, herunder hypoteserne om fordelene for fuglene ved ofte at tilbagelægge betydelige afstande. Der er mange mulige fordele som fx informationsudveksling (sultne fugle følger mætte fugle ud næste morgen), men der er en, forfatteren ikke nævner, og det er prædation fra trælevende rovpattedyr som mårerne. Under mine egne undersøgelser over Allikernes overnatnings-træk omkring det nordlige København helt tilbage i begyndelsen af 1960'erne så jeg, at hovedovernatningspladsen var på en ø, nemlig Teglnholmen i Utterslev Mose, mens de sekundære samle- og overnatningspladser var på kirkegårde og i byparker, hvor der givetvis heller ikke var mårer – i modsætning til fx Jægersborg Dyrehave, som mange af Allikerne kom fra.

Forfatteren kan ikke få kragefuglene til at passe ind i det klassiske skema for r-/K-selektion, men de passer meget bedre ind i det mønster for overskud af hhv. yngle- og overlevelseshabitat,



Illustration fra bogen. Foto: Morten Hilmer.

bitat, som svenskerne Alerstam og Högstedt udviklede for næsten 40 år siden, og som i høj grad har gjort r-/K-diskussionen forældet. Kragefuglene har tydeligvis overskud af ynglehabitat (lægger pænt store kuld, de voksne opholder sig længe sammen med ungerne, og de yngler i en tidlig alder), mens de har en bestandsflaskehals om vinteren (underskud af overlevelseshabitat).

Bogen har først 30 sider med fem generelle kapitler om kragefugles biologi og forhold til mennesker. Herefter behandles hver af de ni nordiske kragefuglearter på knap 200 sider. Teksterne prydes af masser af overordentlig smukke fotografier af bl.a. Morten Hilmer og ikke mindre smukke akvareller af Jens Gregersen. Hvert kapitel og artsomtale indledes med en manchete (appetizer), som styrer læserens fokus ind på det væsentligste indhold, ligesom faktabokse forsyner én med de mere tekniske detaljer.

Desværre skæmmes bogen af ikke så få skrivefejl. Om det så er fuglenavnene, er det gået galt som med "laveskrige" på side 7 og "skovskadede" på side 36. Tegnsætningen, som jo er opfundet til at understøtte læsningen, er temmelig kaotisk. Det ændrer ikke på, at jeg varmt kan anbefale bogen til alle, der vil vide mere om fuglene, end hvordan man kender dem fra hinanden.

Hans Møltofte

Tilføjelse:

Fotoet af Peter Lyngs i sidste nummer af DOFT er taget af Lars Gundersen.